

2024/1214

3.5.2024.

**SPORAZUM IZMEĐU EUROPSKE UNIJE I SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA KOJIM SE
UTVRĐUJU SIGURNOSNI POSTUPCI ZA LANSIRANJE SATELITA SUSTAVA GALILEO S DRŽAV-
NOG PODRUČJA SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA**

EUROPSKA UNIJA, dalje u tekstu „Unija”,

i

SJEDINJENE AMERIČKE DRŽAVE, dalje u tekstu „Sjedinjene Američke Države”, dalje u tekstu zajednički „stranke”,

UZIMAJUĆI U OBZIR važnost koju svemirske tehnologije imaju za nacije i njihove građane u područjima komunikacije, daljinskog istraživanja, navigacije i nacionalne sigurnosti,

UVJERENE u potrebu za suradnjom Sjedinjenih Američkih Država i Unije kako bi se prednosti tih važnih tehnologija mogle u potpunosti ostvariti za sve relevantne primjene,

PODSJEĆAJUĆI na to da je Galileo globalni navigacijski satelitski sustav Unije za pružanje besplatnih informacija o određivanju položaja i vremena za širok raspon sektora kao što su zrakoplovstvo, željeznice, pomorski promet ili telekomunikacije,

SVJESNE da uvoz klasificirane opreme EU-a na državno područje Sjedinjenih Američkih Država u svrhu lansiranja satelita nosi inherentne sigurnosne rizike i da je za to potrebno poduzeti odgovarajuće sigurnosne mjere i uspostaviti suradnju između Sjedinjenih Američkih Država i Unije,

UZIMAJUĆI U OBZIR da Sjedinjene Američke Države i Unija dijele zajednički cilj sprečavanja i zaštite od zlouporabe svemirskih tehnologija, čime se jača njihova sigurnost i građanima pruža visoka razina sigurnosti,

UZIMAJUĆI U OBZIR stratešku i znanstvenu važnost i gospodarsku vrijednost satelita sustava Galileo,

PREPOZNAJUĆI potrebu da se osigura zaštita klasificiranih podataka i imovine povezanih s lansiranjem satelita sustava Galileo,

UZIMAJUĆI U OBZIR da je zbog tehničkih izazova povezanih s lansiranjem satelita nužna kontinuirana razmjena informacija i suradnja između Sjedinjenih Američkih Država i Unije,

PODSJEĆAJUĆI na Sporazum o promicanju, pružanju i uporabi satelitskih navigacijskih sustava Galileo i GPS te povezanih aplikacija između Sjedinjenih Američkih Država, s jedne strane, i Europske zajednice i njezinih država članica, s druge strane, koji je potpisan 26. lipnja 2004. u dvorcu Dromoland, u okrugu Clare,

PODSJEĆAJUĆI na Sporazum između Europske unije i Vlade Sjedinjenih Američkih Država o sigurnosti klasificiranih podataka, koji je sastavljen 30. travnja 2007. u Washingtonu, a posebno njegov članak 19. (dalje u tekstu „Sporazum o sigurnosti”), i povezani Dogovor o sigurnosti za zaštitu klasificiranih podataka koji se razmjenjuju između EU-a i Sjedinjenih Američkih Država, koji su odobrili Odbor za sigurnost Vijeća 29. lipnja 2007. i Sjedinjene Američke Države 18. srpnja 2007. (dalje u tekstu „Dogovor o sigurnosti”),

UZIMAJUĆI U OBZIR da je Europska komisija povjerala upravljanje ugovorima o uslugama lansiranja satelita sustava Galileo Europskoj svemirskoj agenciji, koja provodi kampanje lansiranja satelita za Uniju,

UZIMAJUĆI U OBZIR odgovornosti pružatelja usluga komercijalnog lansiranja u Sjedinjenim Američkim Državama, kako je definirano zakonima, drugim propisima, politikom, primjenjivim licencijama i mehanizmima potpore Sjedinjenih Američkih Država, te odgovarajuću ulogu i odgovornosti službi i agencija Sjedinjenih Američkih Država,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

Članak 1.

Područje primjene

1. Ovaj se Sporazum primjenjuje na lansiranja satelita sustava Galileo s državnog područja Sjedinjenih Američkih Država.
2. Stranke potvrđuju da će se klasificirana oprema i dokumentacija EU-a izvesti iz Unije i uvesti u Sjedinjene Američke Države, upotrebljavati na državnom području Sjedinjenih Američkih Država i ponovno izvesti u Uniju. Kako bi se zaštitila klasificirana oprema i dokumentacija EU-a, obje stranke u bliskoj suradnji s pružateljem usluga lansiranja osiguravaju da su uspostavljene sve potrebne i odgovarajuće mjere u skladu s uvjetima ovog Sporazuma za kontrolu i zaštitu takve opreme i dokumentacije.
3. Osim ako je drukčije predviđeno ovim Sporazumom ili osim ako je to Europska komisija odobrila nakon savjetovanja sa strankama, lokalni službenik za sigurnost Europske svemirske agencije, njegovi imenovani predstavnici i imenovani predstavnici Europske komisije zadržavaju isključivi pristup klasificiranoj opremi i dokumentaciji EU-a tijekom svake kampanje lansiranja koja započinje dolaskom takve opreme i dokumentacije na državno područje Sjedinjenih Američkih Država, a završava uklaňanjem s državnog područja Sjedinjenih Američkih Država.
4. U slučaju da se klasificirani podaci EU-a stave na raspolaganje Vladi Sjedinjenih Američkih Država, ovlaštenim trećim osobama iz članka 5. stavka 4. ili bilo kojoj drugoj trećoj osobi u kojoj zajednički odlučuju stranke, ili ako Vlada Sjedinjenih Američkih Država ili navedene osobe takve podatke prime na drugi način, uvjeti Sporazuma o sigurnosti i uvjeti iz ovog Sporazuma primjenjuju se na zaštitu takvih klasificiranih podataka EU-a i uređuju njihovu zaštitu, neovisno o tome koji europski subjekt pruža podatke.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „klasificirani podaci EU-a” znači svaki podatak ili materijal koji je označen stupnjem tajnosti EU-a i čije neovlašteno otkrivanje može uzrokovati različite stupnjeve štete interesima Unije ili interesima jedne ili više država članica. Takvi podaci mogu biti u usmenom, vizualnom, elektroničkom ili magnetskom obliku, obliku dokumenta ili u obliku materijala, uključujući opremu ili tehnologiju;
2. „klasificirana oprema i dokumentacija EU-a” znači oprema i dokumentacija koja sadržava klasificirane podatke EU-a;
3. „zaštićena imovina EU-a” znači svaki predmet ili materijal u bazi za lansiranje koji se uvozi na državno područje Sjedinjenih Američkih Država radi lansiranja satelita sustava Galileo, uključujući, ali ne ograničavajući se na klasificiranu opremu i dokumentaciju EU-a;
4. „sigurne zone” znači područja baze za lansiranje za skladištenje zaštićene imovine EU-a i rukovanje njome, u skladu s ugovornim sporazumom Unije s pružateljem usluga lansiranja i mehanizmima potpore pružatelja usluga lansiranja s bazom za lansiranje;
5. „baza za lansiranje” znači određena lokacija ili lokacije na nekretninama u državnom vlasništvu Sjedinjenih Američkih Država s objektima za sastavljanje vozila za lansiranje, rukovanje gorivom, pripremu svemirske letjelice za lansiranje, lansiranje i praćenje lansiranja, koja se nalazi na državnom području Sjedinjenih Američkih Država i iz koje se lansiraju sateliti sustava Galileo;
6. „komercijalni objekt za obradu korisnog tereta” znači objekt za pripremu svemirske letjelice i korisnog tereta za lansiranje, koji se nalazi na državnom području Sjedinjenih Američkih Država na nekretnini u privatnom vlasništvu izvan baze za lansiranje;
7. „sigurnosni incident” znači svaki događaj koji može dovesti do neovlaštenog pristupa, korištenja, otkrivanja, izmjene ili uništenja podataka, dokumentacije, opreme ili ometanja rada sustava zaštićene imovine EU-a;
8. „pružatelj usluga lansiranja” znači organizacija Sjedinjenih Američkih Država koju je Europska komisija angažirala za lansiranje satelita Galileo;
9. „Galileo” znači autonomni civilni globalni navigacijski satelitski sustav (GNSS) Unije pod civilnom kontrolom, koji se sastoji od konstelacije satelita, kontrolnih centara i globalne mreže zemaljskih postaja, a nudi usluge određivanja položaja, navigacije i mjerenja vremena, uključujući sigurnosne potrebe i zahtjeve;

10. „satelit sustava Galileo” znači svemirska letjelica koja pripada sustavu Galileo i uvezena je na državno područje Sjedinjenih Američkih Država radi lansiranja;
11. „satelitski otpad sustava Galileo” znači bilo koji satelit sustava Galileo ili njegov dio, uključujući njegove fragmente i elemente, koji se nalaze na državnom području Sjedinjenih Američkih Država ili u teritorijalnim vodama Sjedinjenih Američkih Država ili međunarodnim vodama nakon nezgode ili nesreće koja uključuje satelit sustava Galileo;
12. „Europska svemirska agencija” ili „ESA” međuvladina je organizacija osnovana Konvencijom o osnivanju Europske svemirske agencije koja je otvorena za potpisivanje 30. svibnja 1975. u Parizu, a na snagu je stupila 30. listopada 1980. U skladu s člankom 28. stavkom 4. Uredbe (EU) 2021/696 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi Svemirskog programa Unije i osnivanju Agencije Europske unije za svemirski program (dalje u tekstu „Uredba EU-a o svemiru”), Unija je povjerila ESA-i zadaće povezane s provedbom Svemirskog programa Unije, uključujući nabavu i izvršenje posebnih ugovora o uslugama lansiranja, koje ESA provodi za Uniju;
13. „Agencija Europske unije za svemirski program” ili „EUSPA” agencija je Unije osnovana Uredbom EU-a o svemiru, kojoj je Europska komisija povjerila upravljanje komponentom Galileo svemirskog programa Unije i njezinu upotrebu;
14. „lokalni službenik za sigurnost ESA-e” ili „LSS ESA-e” znači službenik ESA-e kojeg imenuje Europska komisija i koji je odgovoran za sigurnost kampanja Unije za lansiranje satelita sustava Galileo;
15. „imenovani predstavnici LSS-a ESA-e” znači osoblje ESA-e i ugovaratelji ESA-e koje je LSS ESA-e pisanim putem imenovao za izvršavanje određene uloge, odgovornosti ili zadaće u njegovo ime. Imenovanje je ograničeno na određenu zadaću i ne ovlašćuje imenovanu osobu da djeluje u ime LSS-a ESA-e u općem smislu;
16. „imenovani predstavnici Europske komisije” znači stručnjaci iz Unije, uključujući osoblje EUSPA-e, i iz država članica Unije koje je Europska komisija pisanim putem imenovala za izvršavanje određene uloge, odgovornosti ili zadaće u njezino ime. Imenovanje je ograničeno na određenu zadaću i ne ovlašćuje imenovanu osobu da djeluje u ime Europske komisije u općem smislu

Članak 3.

Postupci uvoza

1. Uvoz zaštićene imovine EU-a na državno područje Sjedinjenih Američkih Država podliježe zakonima Sjedinjenih Američkih Država, uključujući zakone koje provodi ili izvršava Uprava za carine i zaštitu granica Sjedinjenih Američkih Država (CBP). CBP u skladu s primjenjivim pravom i politikom primjenjuje diskrecijsko pravo u pogledu toga je li potreban pregled dotičnih predmeta.
2. Unija u koordinaciji s pružateljem usluga lansiranja dostavlja relevantnim agencijama Sjedinjenih Američkih Država sve informacije koje se zahtijevaju u skladu s pravom Sjedinjenih Američkih Država kako bi se omogućilo carinjenje zaštićene imovine EU-a, uključujući ispunjavanje primjenjivih zahtjeva za izdavanje dozvola. Sjedinjene Američke Države dostavljaju Europskoj komisiji informacije o predviđenim postupcima carinjenja.
3. U slučaju da CBP utvrdi potrebu za pregledom satelita sustava Galileo ili druge zaštićene imovine Unije, kontaktna točka CBP-a određena u skladu s člankom 9. stupa u kontakt s LSS-om ESA-e i, u mjeri u kojoj je to izvedivo, osigurava prisutnost LSS-a ESA-e i/ili njegovih imenovanih predstavnika takvom pregledu. Svaki takav carinski pregled provodi se u skladu s primjenjivim pravom Sjedinjenih Američkih Država, u sigurnoj zoni ili drugom zajednički određenom objektu u bazi za lansiranje, uz osiguranje razmjerno prirodni predmeta koji se pregledava(ju) i provodi se samo u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi se osigurala usklađenost s pravom Sjedinjenih Američkih Država.
4. LSS ESA-e može od CBP-a zatražiti zaustavljanje bilo kojeg pregleda kako bi se omogućilo prethodno bilateralno savjetovanje između Europske komisije i Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država. Ako ne postoji neposredna opasnost za ljudske živote ili nacionalnu sigurnost Sjedinjenih Američkih Država, CBP bi trebao prihvatiti takav zahtjev.

Članak 4.

Zaštita sigurnih zona baze za lansiranje i zaštićene imovine EU-a

1. Na način koji je u skladu s pravom, politikama, postupcima i mehanizmima potpore Sjedinjenih Američkih Država s pružateljem usluga lansiranja:
 - (a) Sjedinjene Američke Države poduzimaju sve potrebne i odgovarajuće mjere kako bi zaštitile bazu za lansiranje od neovlaštenog ulaska, uključujući područja u kojima se nalazi sigurna zona;

- (b) Sjedinjene Američke Države poduzimaju sve potrebne i odgovarajuće mjere kako bi spriječile oštećenje, izmjene i nedopušteno mijenjanje satelita sustava Galileo tijekom kampanje lansiranja koja započinje dolaskom satelita na državno područje Sjedinjenih Američkih Država, a završava njihovim uklanjanjem s državnog područja Sjedinjenih Američkih Država;
- (c) Sjedinjene Američke Države na zahtjev Europske komisije potvrđuju status sigurnosne provjere objekta pružatelja usluga lansiranja i vlasnika/operatora komercijalnog objekta za obradu korisnog tereta u skladu s nacionalnim pravom Sjedinjenih Američkih Država koje se odnosi na skladištenje klasificirane opreme i dokumentacije. Sjedinjene Američke Države obavješćuju Europsku komisiju o svakoj promjeni prethodno potvrđenog statusa;
- (d) podložno članku 3. stavku 3., članku 5. stavku 4. i članku 6. stavku 3., Sjedinjene Američke Države ne smiju pristupiti zaštićenoj imovini EU-a u bazi za lansiranje niti je pregledavati. Sjedinjene Američke Države štite sigurne zone od svakog oblika neovlaštenog ulaska, prisluškivanja ili drugih oblika ometanja aktivnosti koje se odvijaju u sigurnim zonama;
- (e) Vlada Sjedinjenih Američkih Država i pomoćno osoblje ugovaratelja mogu pristupiti sigurnoj zoni koja se nalazi u bazi za lansiranje i pregledati je u ograničenu svrhu potvrđivanja usklađenosti sa zahtjevima u pogledu sigurnosti, zaštite i okoliša, za potrebe izvršavanja kaznenog zakonodavstva ili kako je predviđeno u članku 5. U slučaju takvog pristupa ili pregleda Vlada Sjedinjenih Američkih Država i pomoćno osoblje ugovaratelja daju razuman rok LSS-u ESA-e ili njegovim imenovanim predstavnicima kako bi im omogućili pravodoban pristup sigurnoj zoni i ne zadržavaju LSS ESA-e ili njegove imenovane predstavnike izvan sigurne zone, osim u ograničenim slučajevima hitne i neposredne prijetnje ljudskom životu ili rizika za nacionalnu sigurnost Sjedinjenih Američkih Država ili za potrebe izvršavanja kaznenog zakonodavstva. U takvim slučajevima osoblje Vlade Sjedinjenih Američkih Država svakako na odgovarajući način obavješćuje LSS ESA-e ili, ako LSS nije dostupan, njegove imenovane predstavnike, i poduzima sve kako bi se osigurao neprekinut rad videosustava Unije odobrenih na temelju ugovora s pružateljem usluga lansiranja;
- (f) Sjedinjene Američke Države ne sprečavaju Uniju da upotrebljava propisno uvezenu telekomunikacijsku opremu za kriptiranje u sigurnim zonama u bazi za lansiranje ili u komercijalnom objektu za obradu korisnog tereta. Unija upotrebljava takvu opremu isključivo putem komunikacijske mreže pružatelja usluga lansiranja ili komercijalnog objekta za obradu korisnog tereta, osim ako Sjedinjene Američke Države izdaju drukčije odobrenje.
2. Sjedinjene Američke Države obavješćuju LSS ESA-e preko pružatelja usluga lansiranja prije svake odluke o evakuaciji bilo kojeg područja baze za lansiranje u vezi s lansiranjem Unije. U mjeri u kojoj je to izvedivo u takvim okolnostima, Unija smije postaviti zaštitara u sigurnim zonama ili oko njih 24 sata dnevno sedam dana u tjednu i nastaviti pratiti sigurne zone na daljinu putem videosustava Unije odobrenih na temelju ugovora s pružateljem usluga lansiranja.
3. Prije uvođenja ili skladištenja klasificirane opreme i dokumentacije EU-a u sigurnoj zoni koja se nalazi u bazi za lansiranje ili u komercijalnom objektu za obradu korisnog tereta Sjedinjene Američke Države na zahtjev Europske komisije pisanim putem obavješćuju da su uspostavljene sve potrebne i odgovarajuće sigurnosne mjere.
4. Odredbe iz ovog članka primjenjuju se ponajprije na aktivnosti i zaštićenu imovinu EU-a u bazi za lansiranje i, osim ako je drukčije predviđeno ovim člankom, ne odnose se na aktivnosti i zaštićenu imovinu EU-a u komercijalnom objektu za obradu korisnog tereta. Aktivnosti Unije i zaštićena imovina EU-a u komercijalnom objektu za obradu korisnog tereta ponajprije su uređene ugovornim sporazumima između Unije, pružatelja usluga lansiranja i vlasnika/operatora takvog objekta.
5. Unija u pisanom obliku dostavlja Sjedinjenim Američkim Državama popis klasificirane opreme i dokumentacije EU-a uključene u kampanju lansiranja i popis zaštićene imovine EU-a.
6. Stranke zajednički u pisanom obliku određuju bazu za lansiranje, komercijalni objekt za obradu korisnog tereta i sigurne zone koje Unija može upotrebljavati tijekom svake kampanje lansiranja.

Članak 5.

Sigurnosna istraga

1. U slučaju sumnje na sigurnosni incident, LSS ESA-e, ako to smatra prikladnim i nakon sastanka radi pojašnjenja sa službenikom za sigurnost pružatelja usluga lansiranja, prijavljuje sigurnosni incident sigurnosnom tijelu SAD-a za baze za lansiranje radi daljnje istrage. LSS ESA-e izvješćuje i Ministarstvo vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država o sigurnosnom incidentu.

2. Sigurnosno tijelo Sjedinjenih Američkih Država za baze za lansiranje, u koordinaciji s pružateljem usluga lansiranja, LSS-om ESA-e i drugim primjenjivim organizacijama, istražuje sve sigurnosne incidente koje prijavi LSS ESA-e.
3. Nakon završetka istrage Sjedinjene Američke Države podnose potpuno izvješće Europskoj komisiji, u skladu s člankom 25. točkom (b) Dogovora o sigurnosti, i prema potrebi utvrđuju sve korektivne mjere koje treba poduzeti.
4. Osoblje Vlade Sjedinjenih Američkih Država ili druga savezna ili državna tijela, osoblje pružatelja usluga lansiranja i njihovi pomoćni ugovaratelji koji imaju potrebna uvjerenja o sigurnosnoj provjeri mogu pristupiti zaštićenoj imovini EU-a ili je pregledati samo u slučaju istrage nakon sigurnosnog incidenta koji je LSS ESA-e prijavio sigurnosnom tijelu SAD-a za baze za lansiranje. Takav pristup dopušten je isključivo za potrebe istrage i nakon prethodnog odobrenja Europske komisije, o kojem LSS ESA-e obavijesti sigurnosno tijelo Sjedinjenih Američkih Država za baze za lansiranje. Sigurnosno tijelo Sjedinjenih Američkih Država za baze za lansiranje ili drugo odgovarajuće tijelo Sjedinjenih Američkih Država odobrava pristup klasificiranim podacima EU-a odgovarajućem saveznom i državnom osoblju i osoblju pružatelja usluga lansiranja i njihovim ugovarateljima, u skladu s ovlaštenjem Europske komisije.
5. U skladu s člankom 3. stavkom 3. Sporazuma o sigurnosti, Sjedinjene Američke Države klasificirane podatke EU-a koje su Europska komisija, imenovani predstavnici Europske komisije ili LSS ESA-e, uključujući njegove imenovane predstavnike, stavili na raspolaganje Sjedinjenim Američkim Državama za potrebe provedbe ovog Sporazuma, ili koje su Sjedinjene Američke Države primile na drugi način, štite na način koji je barem jednak zaštiti koju im pruža Unija. Prilog A ovom Sporazumu primjenjuje se na podatke na koje je otisnut pečat, koji su označeni ili imaju status „RESTREINT UE/EU RESTRICTED”, a koji su stavljeni na raspolaganje Sjedinjenim Američkim Državama ili koje Sjedinjene Američke Države prime na drugi način.
6. Stranke su svjesne da bi sigurnosni incident u vezi s komercijalnim objektom za obradu korisnog tereta ili tijekom provoza doveo do složenih i jedinstvenih izazova u pogledu nadležnosti. U takvim okolnostima sigurnosno tijelo SAD-a za baze za lansiranje učinilo bi sve u svojoj moći da olakša istragu svakog takvog incidenta s relevantnim stranama, uključujući Uniju, pružatelja usluga lansiranja, vlasnika/operatora komercijalnog objekta za obradu korisnog tereta i odgovarajuća savezna i državna tijela Sjedinjenih Američkih Država.

Članak 6.

Uklanjanje satelitskog otpada sustava Galileo

1. U slučaju nezgode ili nesreće koja dovede do uništenja satelita sustava Galileo, Sjedinjene Američke Države, na način koji je u skladu s pravom, politikama, postupcima i mehanizmima potpore Sjedinjenih Američkih Država s pružateljem usluga lansiranja, daju dopuštenje LSS-u ESA-e, njegovim imenovanim predstavnicima i predstavnicima Europske komisije, prema priopćenju njezine kontaktne točke navedene u članku 9. da:
 - (a) sudjeluju u pretraživanju i prikupljanju satelitskog otpada sustava Galileo na lokacijama otpada;
 - (b) pohrane satelitski otpad sustava Galileo u sigurnoj zoni pod stalnim nadzorom LSS-a ESA-e;
 - (c) prevezu satelitski otpad sustava Galileo na područje Unije.
2. Tijekom postupaka uklanjanja svaka stranka bez odgode obavješćuje drugu stranku svaki put kad god je obaviještena o lokaciji satelitskog otpada sustava Galileo izvan definiranog područja pretraživanja, u mjeri u kojoj je to praktično prije njegova fizičkog uklanjanja s lokacija na kojima se taj otpad nalazi.
3. Osoblje Vlade Sjedinjenih Američkih Država i pružatelja usluga lansiranja i njihovi pomoćni ugovaratelji mogu pregledati uklonjeni satelitski otpad sustava Galileo samo za potrebe istrage. Pritom omogućuju prisutnost LSS-a ESA-e. Svaki pregled uklonjenog satelitskog otpada sustava Galileo koji uključuje više od vizualnog pregleda trebao bi se provoditi tek nakon savjetovanja između stranaka.
4. LSS ESA-e može zatražiti od kontaktne točke Savezne uprave za zrakoplovstvo (FAA) određene u skladu s člankom 9. da se zaustavi svaki planirani pregled satelitskog otpada sustava Galileo kako bi se omogućilo prethodno bilateralno savjetovanje između Europske komisije i Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država. Ako ne postoji neposredna opasnost za ljudske živote ili sigurnost, FAA bi trebala prihvatiti takav zahtjev.

Članak 7.

Registracija

1. Za svaki satelit sustava Galileo lansiran s državnog područja Sjedinjenih Američkih Država u vezi s ovim Sporazumom Unija osigurava pružanje informacija o svemirskom objektu glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, u skladu s Konvencijom o registraciji objekata lansiranih u svemir, koja je sastavljena 12. studenog 1974. („Konvencija o registraciji”).
2. Stranke su suglasne da Sjedinjene Američke Države nisu odgovorne za registraciju satelita sustava Galileo u skladu s Konvencijom o registraciji i da Sjedinjene Američke Države nemaju nadležnost ni kontrolu nad takvim objektima u svemiru.

Članak 8.

Odgovornost

1. U slučaju da satelit Galileo ili njegov sastavni dio prouzroči štetu koja dovede do jednog ili više zahtjeva za naknadu štete protiv Sjedinjenih Američkih Država na temelju međunarodnog prava:
 - (a) Sjedinjene Američke Države mogu zatražiti da Unija zamijeni Sjedinjene Američke Države pred bilo kojim forumom na kojem se takav zahtjev podnese. Unija omogućuje takva nastojanja;
 - (b) ako takva zamjena ne bude uspješna, Unija je suglasna da Sjedinjene Američke Države neće smatrati odgovornima i da će Sjedinjenim Američkim Državama pružiti nadoknadu u vezi sa svim financijskim obvezama koje proizlaze iz nagodaba ili donošenja presuda o takvim zahtjevima. Stranke se koordiniraju u pogledu obrane u vezi s takvim zahtjevima;
 - (c) u slučaju spora ili mogućeg zahtjeva Sjedinjene Američke Države odmah pisanim putem obavješćuju Uniju, navodeći sve relevantne pojedinosti;
 - (d) ako se Sjedinjene Američke Države odluče nagoditi, trebale bi dobiti pisanu suglasnost Unije prije nego što pristanu na nagodbu. Unija je odgovorna za pružanje nadoknade Sjedinjenim Američkim Državama za iznos nagodbe samo ako je dao suglasnost za nagodbu;
 - (e) stranke su suglasne da će se prema potrebi savjetovati u svim fazama u pogledu postupanja s takvim zahtjevima i njihova rješavanja.
2. Za potrebe ovog članka pojam „šteta” znači gubitak života, tjelesna ozljeda ili drugo narušavanje zdravlja ili gubitak ili oštećenje imovine država ili fizičkih ili pravnih osoba.
3. Ništa u ovom Sporazumu ne smije se tumačiti kao odricanje od suverenog imuniteta Sjedinjenih Američkih Država ili bilo kojih drugih povlastica ili imuniteta koji proizlaze iz međunarodnog običajnog prava, iz ugovora i sporazuma na snazi između Sjedinjenih Američkih Država i Unije ili iz bilo kojih drugih međunarodnih pravnih obveza.

Članak 9.

Kontaktne točke

1. Kako bi se olakšala provedba ovog Sporazuma, stranke određuju i dostavljaju jedna drugoj u pisanom obliku operativne kontaktne točke i njihove podatke za kontakt za subjekte navedene u stavcima 2. i 3.
2. Za Uniju:
 - Europska komisija,
 - LSS ESA-e,
 - ESA,
 - EUSPA,
 - pružatelj usluga lansiranja,
 - proizvođač satelita.

3. Za Sjedinjene Američke Države:
- sigurnosno tijelo za baze za lansiranje,
 - više tijelo za baze za lansiranje,
 - CBP,
 - Savezna uprava za zrakoplovstvo.

Članak 10.

Rješavanje sporova

Svi sporovi između stranaka koji proizlaze iz ovog Sporazuma ili su s njim povezani rješavaju se isključivo savjetovanjem između stranaka.

Članak 11.

Drugi sporazumi

Ništa u ovom Sporazumu ne mijenja postojeće sporazume ili dogovore između stranaka.

Članak 12.

Stupanje na snagu i prestanak

1. Ovaj Sporazum stupa na snagu sljedećeg dana od datuma primitka zadnje note u razmjeni diplomatskih nota kojima su se stranke međusobno obavijestile o završetku svojih unutarnjih postupaka potrebnih za stupanje na snagu ovog Sporazuma i ostaje na snazi do 1. siječnja 2027.
2. Unija i Sjedinjene Američke Države mogu privremeno primjenjivati ovaj Sporazum, u cijelosti ili djelomično, u skladu sa svojim unutarnjim postupcima i zakonodavstvom. Privremena primjena počinje sljedećeg dana od datuma:
 - (a) kad Unija obavijesti Sjedinjene Američke Države o dijelovima Sporazuma za koje predlaže privremenu primjenu; i
 - (b) kad Sjedinjene Američke Države potvrde svoju suglasnost s dijelovima Sporazuma koji će se privremeno primjenjivat.
3. Bilo koja stranka može pisanim putem obavijestiti drugu stranku o svojoj namjeri da okonča ovaj Sporazum. Prestanak počinje proizvoditi učinke osam mjeseci od datuma primitka obavijesti.
4. Ovaj se Sporazum može izmijeniti ili produljiti uzajamnim pisanim dogovorom stranaka.
5. Prilog kojim se utvrđuju mjere za zaštitu podataka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED sastavni je dio ovog Sporazuma.

Članak 13.

Vjerodostojan tekst

Potpisani tekst ovog Sporazuma na engleskom jeziku vjerodostojan je tekst. Unija ovaj Sporazum sastavlja i na bugarskom, češkom, danskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, irskom, latvijskom, litavskom, mađarskom, malteškom, nizozemskom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom, španjolskom, švedskom i talijanskom jeziku.

U POTVRDU TOGA niže potpisani, koje su u tu svrhu valjano ovlastila njihova nadležna tijela, potpisali su ovaj Sporazum.

Sastavljeno u Bruxellesu dvadeset petog ožujka godine dvije tisuće dvadeset četvrte, u dva izvornika na engleskom jeziku.

PRILOG

Mjere za zaštitu podataka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED

Podaci stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED mogu biti u usmenom, vizualnom, elektroničkom ili magnetskom obliku, obliku dokumenta ili u obliku materijala, uključujući opremu ili tehnologiju.

Podaci stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED mogu se snimati na bilo kojoj vrsti fizičkih medija.

1. Područje primjene i odgovornosti

Mjere utvrđene u ovom Prilogu primjenjuju se u slučaju da se sigurnosnom tijelu Sjedinjenih Američkih Država za baze za lansiranje ili drugom odgovarajućem tijelu Sjedinjenih Američkih Država stave na raspolaganje podaci stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED ili ih takvo tijelo primi na drugi način na temelju ovog Sporazuma. Vlada Sjedinjenih Američkih Država, ovlaštene treće osobe iz članka 5. stavka 4. ili bilo koje druge treće osobe o kojima zajednički odlučuju stranke, a koje pristupaju podacima stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED na temelju ovog Sporazuma odgovorne su za rukovanje s takvim podacima, njihovu pohranu i registraciju kako je opisano u ovom Sporazumu.

2. Razine sigurnosne provjere

Podacima stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED može pristupiti samo ovlašteno osoblje Sjedinjenih Američkih Država ili treće osobe kojemu je pristup potreban na temelju nužnosti prema definiciji LSS-a ESA-e i sigurnosnog tijela Sjedinjenih Američkih Država za baze za lansiranje. Prije odobravanja pristupa pojedince se obavješćuje o pravilima i odgovarajućim sigurnosnim standardima i smjernicama za zaštitu podataka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED, a pojedinci prihvaćaju svoju odgovornost za zaštitu tih podataka.

Sigurnosna provjera osoblja nije potrebna za ovlašteno osoblje Sjedinjenih Američkih Država ili treće osobe koje pristupa podacima stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED.

3. Rukovanje

Podacima stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED u sigurnim zonama baze za lansiranje može se rukovati kako slijedi. Ovlašteno osoblje Sjedinjenih Američkih Država ili treće osobe:

- (a) pri rukovanju s podacima stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED zatvara vrata ureda;
- (b) ako ima posjetitelja, posprema ili prekriva podatke stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED;
- (c) kad u uredu nema nikoga, ne ostavlja na vidljivom mjestu podatke stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED;
- (d) kako bi se spriječilo da ih vidi neovlaštena osoba, zaslone na kojima su prikazani podaci stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED u svakom trenutku okreće od prozora i vrata. Prijenosna računala koja se upotrebljavaju na sastancima moraju na zaslonu imati zaštitu od bliještanja / zaštitu radi privatnosti.

S podacima stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED može se rukovati izvan sigurne zone, pod uvjetom da se osoba koja posjeduje podatke (dalje u tekstu „nositelj”) obvezala poštovati kompenzacijske mjere kako bi ih zaštitila od pristupa neovlaštenih osoba. Kompenzacijske mjere obuhvaćaju najmanje sljedeće:

- (a) podaci stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED ne čitaju se na javnim mjestima niti se ostavljaju bez nadzora u hotelskim sobama ili vozilima;
- (b) podaci stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED uvijek moraju biti pod osobnim nadzorom nositelja;
- (c) podaci stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED prenose se na način opisan u odjeljku 7. ovog Priloga dok se nalaze izvan sigurne zone;
- (d) dokumenti su spremljeni u odgovarajućem zaključanom ormariću kad se ne čitaju ili se o njima ne raspravlja;
- (e) vrata sobe su zatvorena kad se dokument čita ili se o njemu raspravlja;

- (f) o pojedinostima dokumenta ne raspravlja se telefonom na nezaštićenoj liniji ni putem govora/videa preko IP-a koristeći vezu koja nije kriptirana odobrenim rješenjem, ili u nekriptiranoj e-poruci ili e-poruci kriptiranoj s neodobrenim rješenjem;
- (g) mobilni uređaji isključuju se (ili stavljaju na zrakoplovni način rada) kad se raspravlja o dokumentu;
- (h) dokument se smije kopirati ili skenirati samo na samostojećoj opremi (koja nije povezana ni na kakvu mrežu) ili akreditiranoj opremi;
- (i) dokumentom se može rukovati i privremeno ga se može držati izvan sigurne zone tijekom najkraćeg potrebnog vremena;
- (j) nositelj ne baca klasificirani dokument, nego ga vraća na pohranu u sigurnu zonu ili uništava u odobrenom uništavaču dokumenata.

4. Pohrana

Papirnati ispis podataka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED, uključujući prenosive medije za pohranu s nekriptiranim podacima ili s podacima kriptiranim neodobrenim rješenjem za kriptiranje, pohranjuje se u zaključanom ormariću u sigurnoj zoni. Može se privremeno pohraniti izvan sigurne zone pod uvjetom da se nositelj obvezao poštovati odgovarajuće kompenzacijske mjere kako je predviđeno u drugom dijelu odjeljka 3. ovog Priloga.

5. Distribucija i objavljivanje

Rukovanje i upravljanje podacima stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED, uključujući njihovu distribuciju, odgovornost su nositelja.

Objava podataka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED nije dopuštena bez prethodne pisane suglasnosti Europske komisije.

6. Elektronički prijenos

O načinima elektroničkog prijenosa podataka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED unutar unutarnjih vladinih mreža Sjedinjenih Američkih Država odlučuje se na pojedinačnoj osnovi savjetovanjem između stranaka.

7. Prenošenje podataka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED

Ovisno o raspoloživim sredstvima ili posebnim okolnostima, podaci stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED mogu se fizički prenositi ručno u papirnatom obliku ili na prenosivim medijima za pohranu.

Pošiljka može sadržavati više od jednog podatka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED, pod uvjetom da se poštuje načelo nužnosti pristupa podacima.

Upotrebljava se ambalaža kojom se osigurava da se sadržaj pošiljke ne vidi. Podaci stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED prenose se u neprozirnoj ambalaži, npr. omotnici, neprozirnoj mapi ili aktovci. Vanjski dio ambalaže ne smije imati nikakvu naznaku naravi ili stupnja tajnosti sadržaja. Ako postoji unutarnji sloj ambalaže, označava se oznakom RESTREINT UE/EU RESTRICTED. Na oba sloja navodi se ime predviđenog primatelja, naziv radnog mjesta i adresa te povratna adresa ako se dostava ne može izvršiti.

Sigurnosni incidenti koji uključuju podatke stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED koje prenosi ovlašteno osoblje ili kurirske službe prijavljuju se LSS-u ESA-e i sigurnosnom tijelu Sjedinjenih Američkih Država za baze za lansiranje radi naknadne istrage.

Uz prenosive medije za pohranu koji se upotrebljavaju za prijenos podataka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED prilaže se otpremnica u kojoj se navode pojedinosti o prenosivom mediju za pohranu koji sadržava klasificirane podatke i o svim datotekama koje se na njemu nalaze kako bi ih primatelj mogao provjeriti.

Na medijima se pohranjuju samo potrebni dokumenti. Primjerice, svi klasificirani podaci na jednom USB ključu trebali bi biti namijenjeni istom primatelju. Pošiljatelj mora imati na umu da bi za pohranu veće količine klasificiranih podataka na takvim uređajima mogao biti potreban veći stupanj tajnosti za uređaj u cjelini.

Za prenošenje podataka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED upotrebljavaju se samo prenosivi mediji za pohranu koji imaju odgovarajuću klasifikacijsku oznaku. Ako su podaci kriptirani odobrenim rješenjem, nije potrebno označiti prenosive medije.

8. Umnažanje

Umnažanje podataka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED treba obavljati rukovatelj i ograničeno je na stroge operativne potrebe te pod uvjetom da onaj o kojek podaci potječu nije nametnuo nikakva upozorenja. Rukovatelj dokumentom vodi evidenciju o distribuciji koju je obavio.

9. Uništavanje i brisanje podataka stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED

Za uništavanje dokumenata stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED primjereni su samo uništavači razine 4 modela DIN 32757 i razine 5 modela DIN 66399 ili istovrijedni uništavači. Ostaci uništenog papira iz odobrenih uništavača dokumenata mogu se odložiti kao uobičajeni uredski otpad.

Svi mediji i uređaji koji sadržavaju podatke stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED čiste se na odgovarajući način nakon isteka njihova životnog ciklusa. Elektronički podaci uništavaju se ili brišu iz izvora informacijske tehnologije i povezanih medija za pohranu tako da je moguće razumno jamčiti da se podaci ne mogu obnoviti. Čišćenjem se uklanjaju podaci iz uređaja za pohranu, kao i sve oznake i dnevnički zapisi.

10. Deklasifikacija

Podaci stupnja tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED ne smiju se deklasificirati bez dopuštenja Europske komisije.